

Hoofdstuk 11: Werk

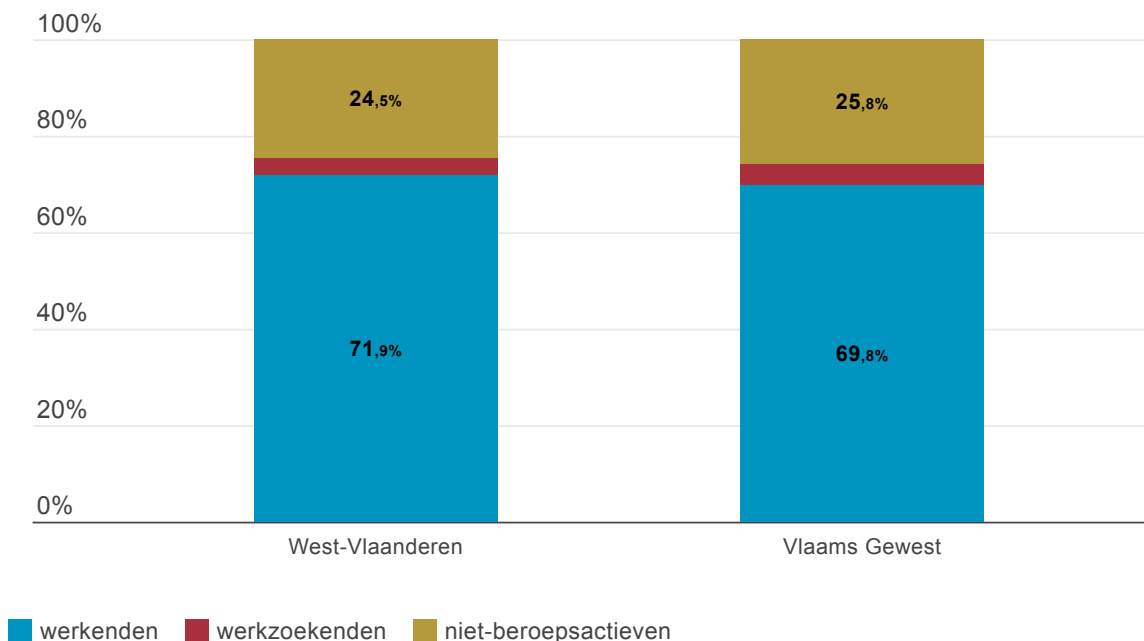
Dit hoofdstuk focust op het aanbod op de arbeidsmarkt en bekijkt enkele demografische indicatoren zoals leeftijd en geslacht voor de inwoners op beroepsactieve leeftijd. Vervolgens wordt ingegaan op de arbeidsmarktpositie en op de vraag op de arbeidsmarkt, meer bepaald op de loontrekkende tewerkstelling, de zelfstandigen en vacatures in **West-Vlaanderen**.

11.1. Het aanbod op de arbeidsmarkt: inwoners op beroepsactieve leeftijd

Aan de hand van de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) kunnen we een overzicht geven van de arbeidsmarktpositie van de bevolking op beroepsactieve leeftijd. De inwoners van 15 tot 64 jaar worden hierbij opgesplitst in twee groepen: de beroepsbevolking en de niet-beroepsactieve bevolking. De *beroepsbevolking* is de som van de werkenden en werkzoekenden (degenen die niet werken, maar beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek zijn naar werk). De *niet-beroepsactieve bevolking* bestaat uit die personen die niet werken en ook niet beschikbaar zijn voor een job en/of niet actief op zoek zijn naar een job. De groep van de niet-beroepsactieven wordt berekend als het verschil tussen de bevolking op beroepsactieve leeftijd en de beroepsbevolking.

In **West-Vlaanderen** telde men in 2019 gemiddeld doorheen het jaar **738.908** inwoners op beroepsactieve leeftijd (15 tot 64 jaar); **557.845** onder hen behoren tot de beroepsbevolking, **181.063** tot de niet-beroepsactieve bevolking. *Grafiek 11.1* toont het relatieve belang van de verschillende arbeidsmarktposities: de twee groepen die de beroepsbevolking uitmaken, enerzijds de werkenden en niet-werkende werkzoekenden en anderzijds de niet-beroepsactieven.

Grafiek 11.1 | Arbeidsmarktposities, % t.o.v. inwoners 15-64 jaar (2019)

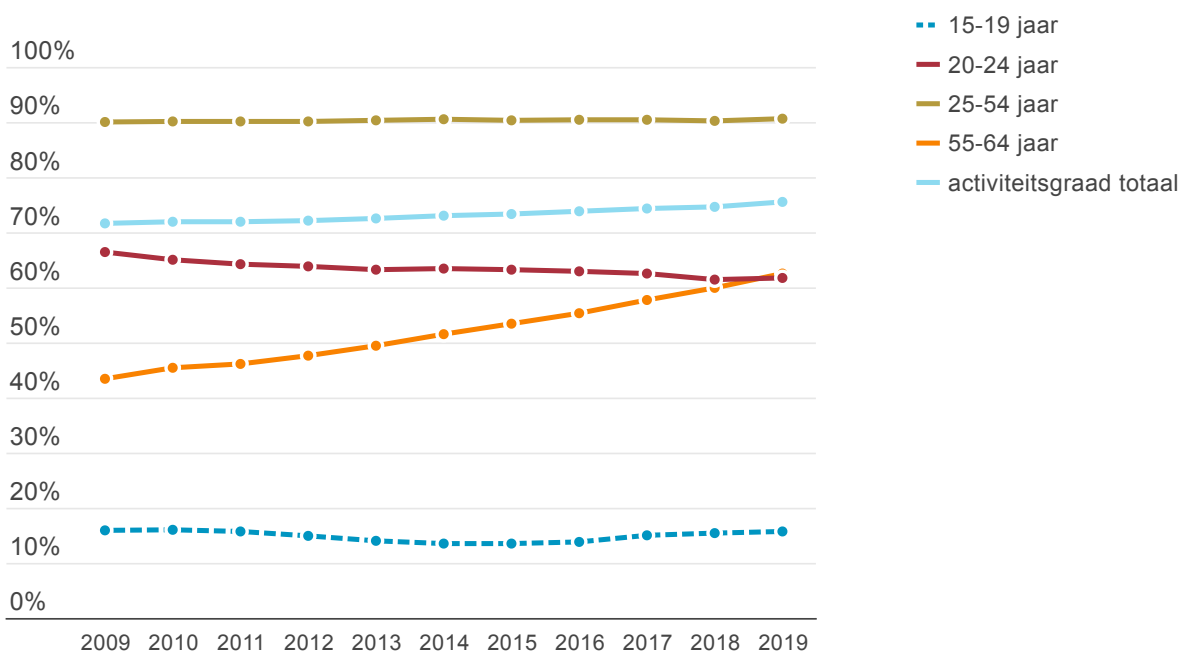
Bron: VAR | provincies.incijfers.be

De *activiteitsgraad* geeft aan in welke mate de bevolking op beroepsactieve leeftijd actief is op de arbeidsmarkt als werkende of werkzoekende. Deze graad wordt berekend door de beroepsbevolking te delen door de inwoners op beroepsactieve leeftijd. De activiteitsgraad bedraagt in 2019 **75,5%** in **West-Vlaanderen** en **74,2%** in **het Vlaams Gewest**.

De voorbije decennia bleven mensen steeds langer actief op de arbeidsmarkt (55-64 jaar), tegelijkertijd studeren jongeren (20-24 jaar) gemiddeld langer. Het is daarom interessant de evolutie van de activiteitsgraad naar leeftijd te bekijken (*grafiek 11.2*).

Grafiek 11.2 | Evolutie van de activiteitsgraad naar leeftijd in West-Vlaanderen (2009-2019)

Bron: VAR | provincies.incijfers.be

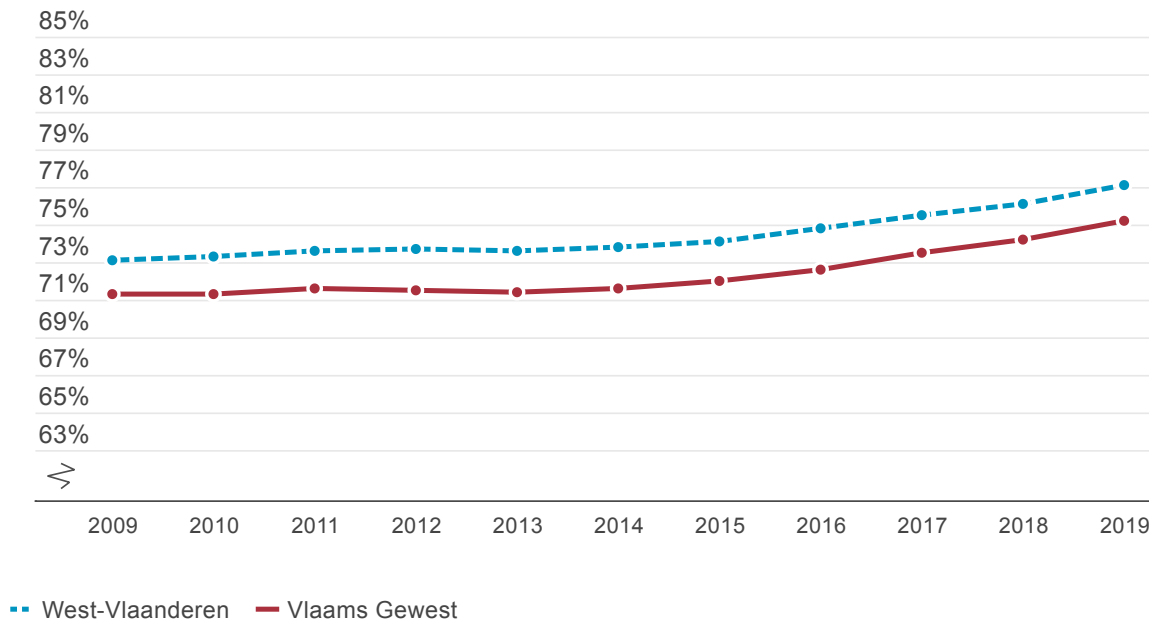
In de volgende paragrafen bekijken we de verschillende arbeidsmarktposities (werkend, niet-werkend werkzoekend en niet-beroepsactief) meer in detail.

11.1.1 Werkenden

We omschrijven het *werkende* deel van de beroepsbevolking als alle 15 tot 64-jarigen die in de loop van het jaar betaalde arbeid verricht hebben. Deze groep is samengesteld uit loontrekkenden en zelfstandigen (incl. helpers). **West-Vlaanderen** telt **531.354** werkende inwoners; **432.862** onder hen zijn (voornamelijk) loontrekkend, **98.492** (voornamelijk) zelfstandig.

De *werkzaamheidsgraad* wordt vaak gebruikt als verfijning van de activiteitsgraad en is de verhouding tussen het aantal werkenden van 20 tot 64 jaar en het aantal inwoners in diezelfde leeftijdsklasse. In **West-Vlaanderen** is de werkzaamheidsgraad **77,1%** en in **het Vlaams Gewest** is dit **75,2%**. *Grafiek 11.3* biedt een overzicht van de werkzaamheidsgraden, vergeleken met de gemiddelde werkzaamheidsgraad in **het Vlaams Gewest**.

Grafiek 11.3 | Evolutie van de werkzaamheidsgraad, % t.o.v. 20 tot 64-jarigen (2009-2019)

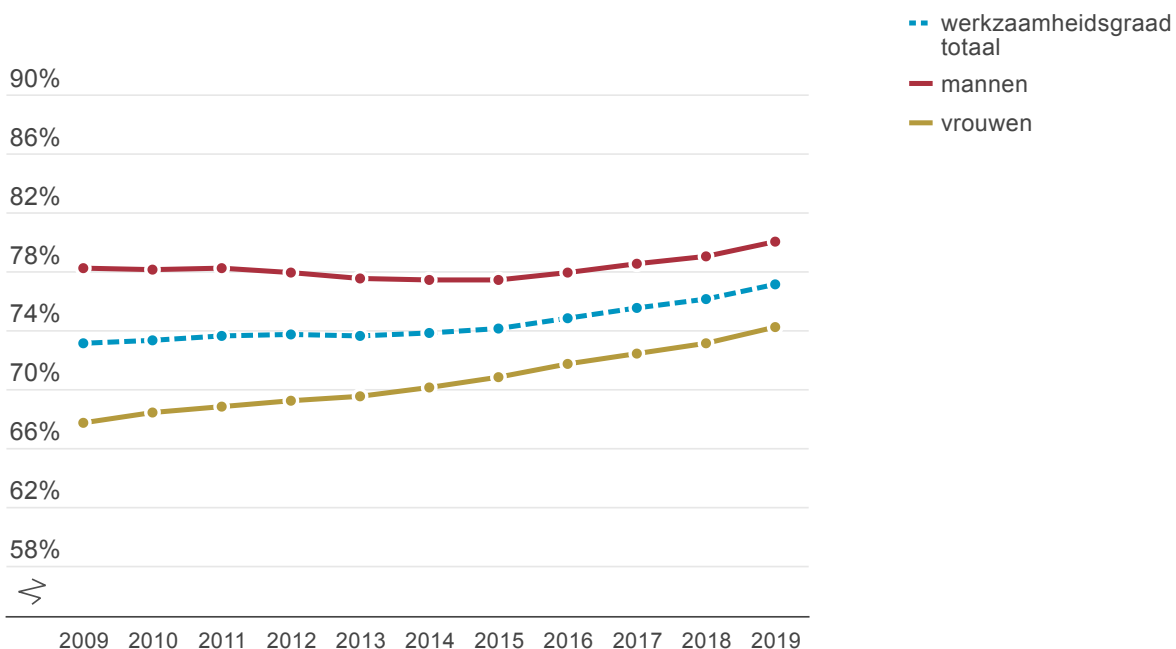

Bron: VAR | provincies.incijfers.be

In de afgelopen jaren steeg de werkzaamheidsgraad. Doorgaans was deze stijging iets sterker voor vrouwen dan voor mannen. *Grafiek 11.4* toont de evolutie van de algemene werkzaamheidsgraad, en de evoluties van de werkzaamheidsgraden voor mannen en vrouwen afzonderlijk.

Grafiek 11.4 | Evolutie werkzaamheidsgraad naar geslacht in West-Vlaanderen (2009-2019)

Bron: VAR | provincies.incijfers.be

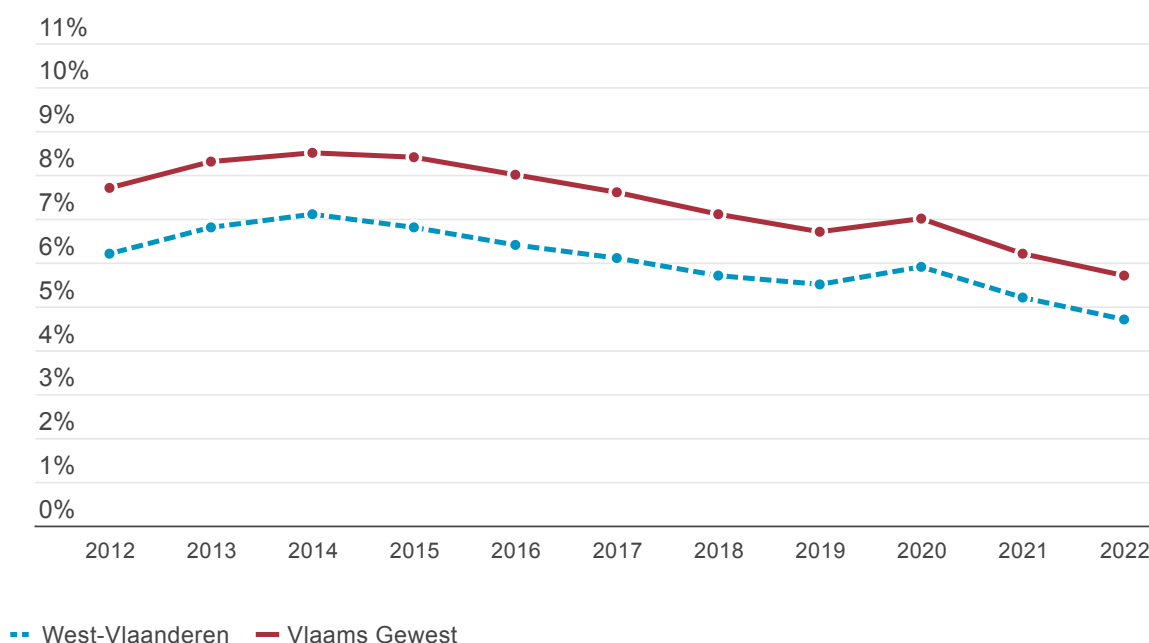
11.1.2 Werkzoekenden

De Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) die we tot nu toe gebruikten, deelde in 2019 gemiddeld doorheen het jaar **26.491** personen in als niet-werkend, maar op zoek naar werk én beschikbaar voor de arbeidsmarkt.

Om deze groep meer in detail te kunnen beschrijven, gebruiken we bijkomende en meer recente cijfers van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). Zij tellen op 1/1/2022 **26.139** werkzoekenden zonder werk (WZW) in **West-Vlaanderen**. Deze vertegenwoordigen **3,7%** van de inwoners tussen 18 en 64 jaar. In **het Vlaams Gewest** is dit **4,3%**. Deze cijfers verschillen van die van de VAR gezien het hier niet langer gaat om een jaargemiddelde, maar om een momentopname op 1 januari. Bovendien wordt hier ook een andere leeftijdsklasse afgebakend, met name de 18 tot 64-jarigen, in plaats van de 15 tot 64-jarigen.

De *werkzoekendengraad* geeft het aandeel werkzoekenden zonder werk ten opzichte van de beroepsbevolking. In tegenstelling tot de activiteits- en werkzaamheidsgraad die we eerder zagen, wordt de werkzoekendengraad bekeken voor de 18 tot 64-jarigen. In **West-Vlaanderen** bedraagt de werkzoekendengraad **4,7%** in 2022. In **het Vlaams Gewest** is dit **5,7%**. Net als bij de activiteits- en de werkzaamheidsgraad, tonen we ook hier de evolutie (*grafiek 11.5*).

Grafiek 11.5 | Evolutie werkzoekendengraad (2012-2022)

Bron: VDAB | provincies.incijfers.be

11.1.3 Niet-beroepsactieven

In tijden van krapte op de arbeidsmarkt kijkt men meer en meer naar de niet-beroepsactieven. In de VAR wordt deze groep louter becijferd als de 15 tot 64-jarigen verminderd met de werkenden en de werkzoekenden. **West-Vlaanderen** telt in 2019 zo **181.063** personen die niet aan het werk zijn, noch op zoek zijn naar werk. Deze maken **24,5%** uit van de 15 tot 64-jarigen. Ter vergelijking, in **het Vlaams Gewest** is dit **25,8%**.

Om de niet-beroepsactieven wat meer te kaderen, kunnen we gebruik maken van gegevens van het Datawarehouse Arbeidsmarkt & Sociale Bescherming van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (DWH AM&SB, KSZ). In deze databank worden gegevens van verschillende Belgische sociale zekerheidsinstellingen aan elkaar gekoppeld. Op basis van deze koppeling wordt de nomenclatuur van de

socio-economische positie' aangemaakt. Deze variabele geeft voor elk individu één socio-economische positie. Personen die aan meer dan één socio-economische positie beantwoorden, worden toegewezen aan de positie die het dichtst aansluit bij de arbeidsmarkt. Zo worden gepensioneerden met een kleine deeltijdse job bij de werkenden ingedeeld en niet bij de gepensioneerden of niet-beroepsactieven. De niet-beroepsactieven uit het DWH AM&SB, zijn als dusdanig gekend bij de KSZ, omdat ze doorgaans een uitkering (bv. pensioen, kinderbijslag, leefloon, ...) krijgen. Op deze manier tellen we in **West-Vlaanderen 582.687** niet-beroepsactieven. *Tabel 11.1* lijst de niet-beroepsactieve statuten op.

Tabel 11.1 | Niet-beroepsactieven in West-Vlaanderen (2021)

	West-Vlaanderen
(brug)gepensioneerden	279.374
kinderen met kinderbijslag	260.056
volledig arbeidsongeschikten	25.960
personen met tegemoetkoming aan personen met een handicap	7.120
personen met leefloon / financiële hulp	5.949
vrijgestelde werkzoekenden	3.228
personen in volledige loopbaanonderbreking	1.000
Totaal	582.687

Bron: DWH AM&SB, KSZ | provincies.incijfers.be

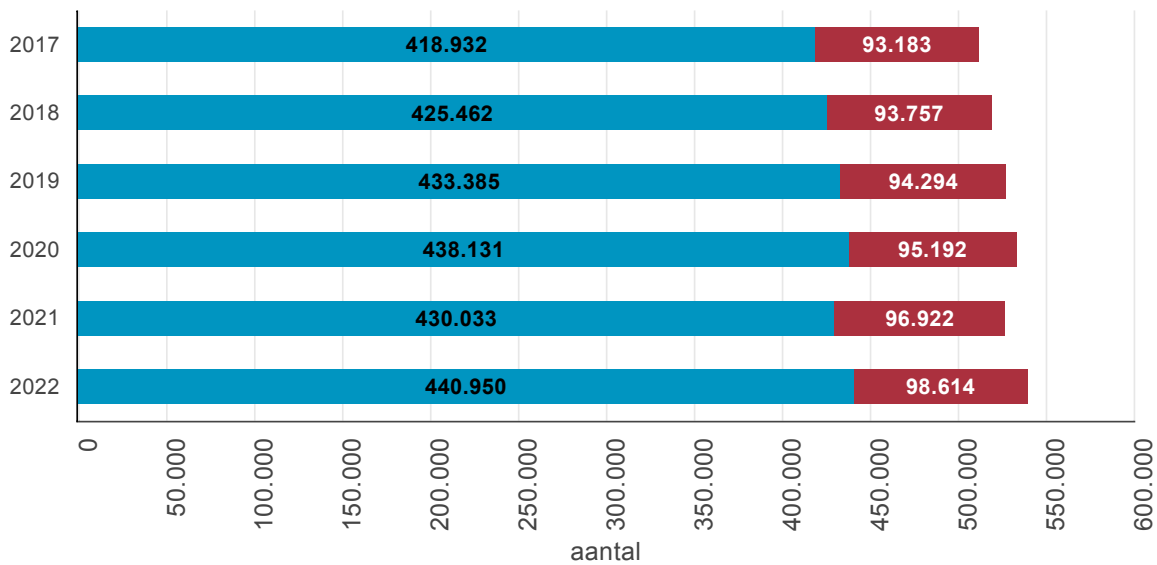
11.2 De vraag op de arbeidsmarkt: arbeidsplaatsen en vacatures

In dit tweede deel verleggen we onze focus van de arbeidsmarktpositie van de inwoners van **West-Vlaanderen** naar de werkgelegenheid die zich binnen **West-Vlaanderen** situeert.

11.2.1 Arbeidsplaatsen

De *arbeidsplaatsen* omvatten de totale werkgelegenheid, namelijk de som van de jobs in loondienst geregistreerd bij RSZ (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) en de zelfstandigen geregistreerd bij RSVZ (Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen). Om dubbeltellingen zo veel mogelijk te vermijden, wordt, voor deze laatste, enkel de zelfstandige activiteit in hoofdbezigheid meegeteld. Op 1/1/2022 telde **West-Vlaanderen 539.564** arbeidsplaatsen: **440.950** jobs in loondienst en **96.922** zelfstandigen in hoofdbezigheid. In **West-Vlaanderen** waren op hetzelfde moment **2.892.200** arbeidplaatsen: **2.407.534** jobs in loondienst en **484.666** zelfstandigen in hoofdbezigheid. *Grafiek 11.6* toont de opdeling in **West-Vlaanderen** tussen jobs in loondienst en zelfstandige activiteit in hoofdbezigheid vanaf 2017. *Grafiek 11.7* toont ter vergelijking de opdeling tussen jobs in loondienst en zelfstandige activiteit in hoofdbezigheid in 2022 voor alle provincies.

Grafiek 11.6 | Evolutie van het aantal arbeidsplaatsen in West-Vlaanderen, aantal (2017-2022)

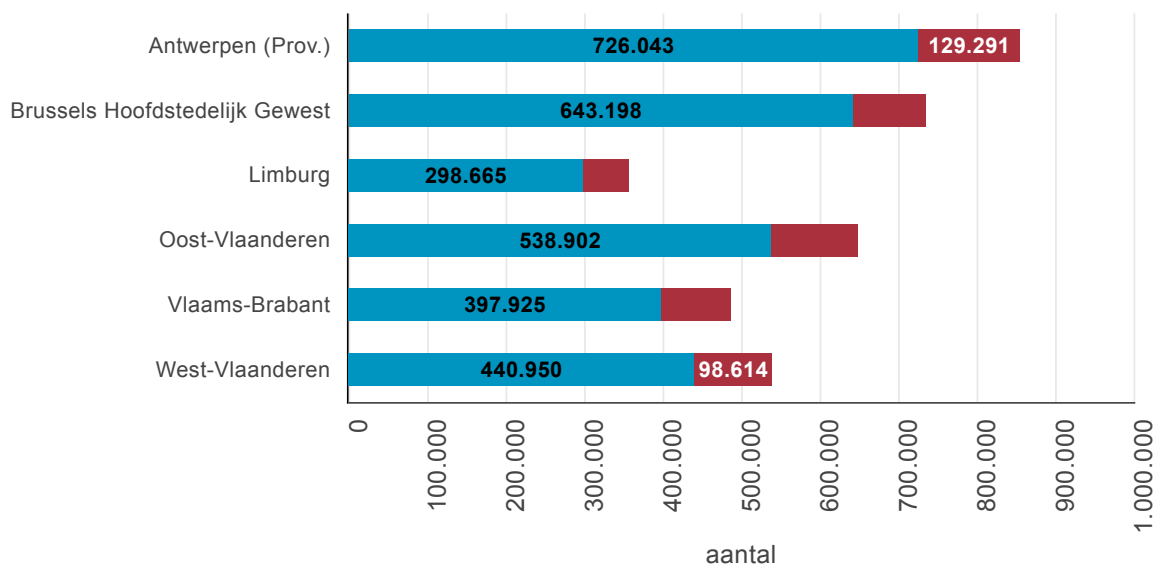

■ loontrekkende tewerkstelling ■ zelfstandigen in hoofdbezigheid

Bron: RSZ en RSVZ | provincies.incijfers.be

Grafiek 11.7 | Arbeidsplaatsen naar statuut in provincies, aantal (2022)

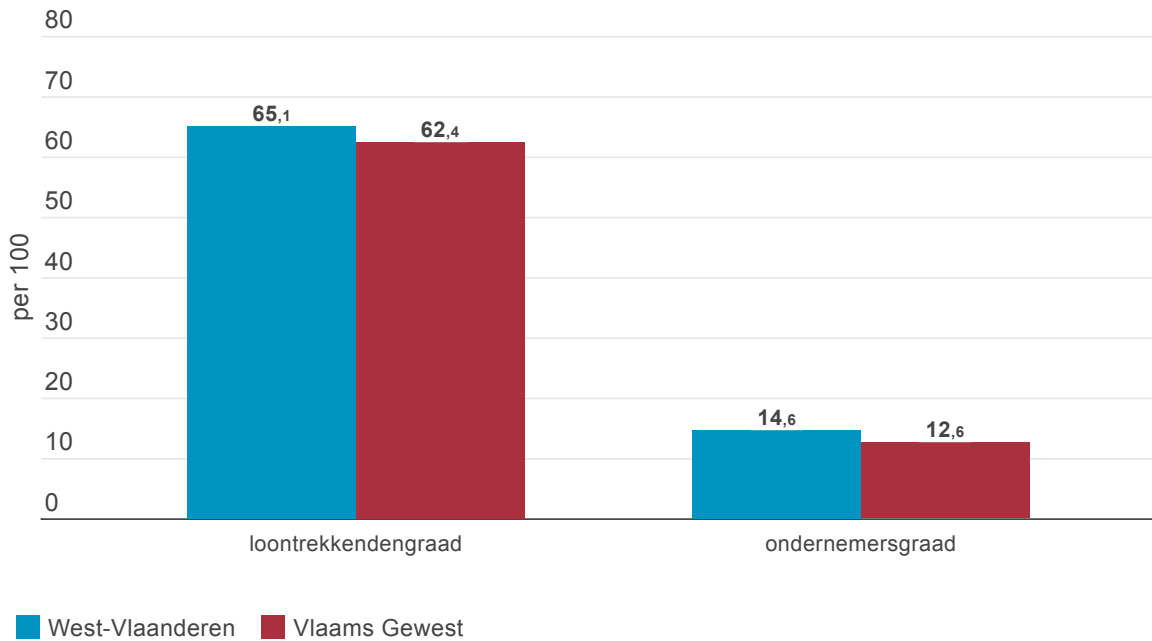
■ loontrekkende tewerkstelling ■ zelfstandigen in hoofdbezigheid

Bron: RSZ en RSVZ | provincies.incijfers.be

De *loontrekkendengraad* en de *ondernemersgraad* worden berekend als de loontrekkende tewerkstelling, respectievelijk zelfstandigen in hoofdbezigheid, per 100 20 tot 64-jarige inwoners (*grafiek 11.8*).

Grafiek 11.8 | Loontrekkenden- en ondernemersgraad, per 100 20 tot 64-jarige inwoners (2022)

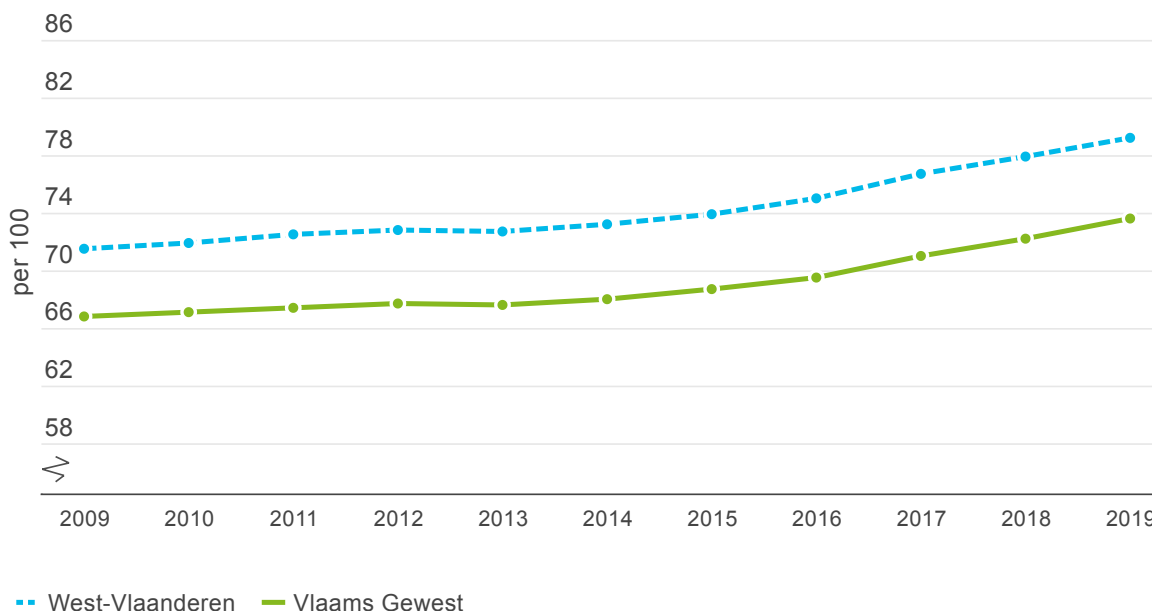

Bron: RSZ | provincies.incijfers.be, RSVZ | provincies.incijfers.be

De *jobratio* linkt de vraagzijde van de arbeidsmarkt met de aanbodzijde. In de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) wordt deze ratio berekend als het gemiddeld aantal arbeidsplaatsen per 100 inwoners van 15 tot 64 jaar (jaargemiddelde). De evolutie van deze ratio in **West-Vlaanderen** en de vergelijkingsgebied(en) vind je in *grafiek 11.9*.

Grafiek 11.9 | Jobratio, per 100 15 tot 64-jarige inwoners (2009-2019)

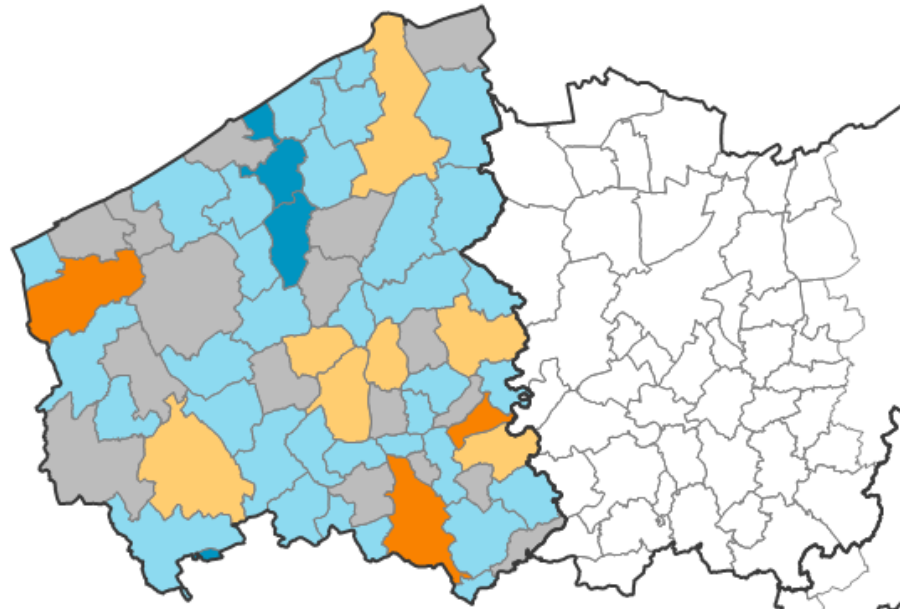

Bron: VAR | provincies.incijfers.be

Kaart 11.1 toont de verschillen in jobratio voor alle gemeenten binnen het Vlaams Gewest, op basis van z-scores (zie voetnoot 1), die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

Kaart 11.1 | Jobratio, per 100 15 tot 64-jarige inwoners (2019, z-scores)

■ veel lager ■ lager ■ gemiddeld ■ hoger ■ veel hoger

Bron: VAR | provincies.incijfers.be

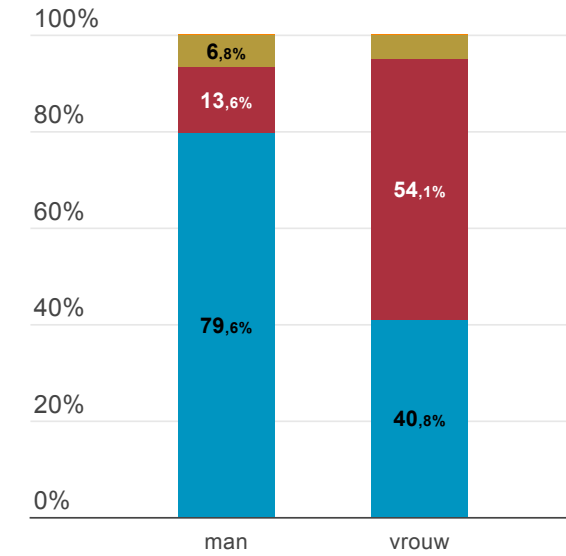
11.2.1.1 Loontrekkende tewerkstelling

West-Vlaanderen telt in 2022 **440.950** loontrekkende jobs in **36.861** vestigingen. Mannen voeren **223.282** van deze jobs uit, vrouwen **217.668**. De jobs in loondienst kunnen ingedeeld worden volgens arbeidsregime: **266.516** zijn voltijdse jobs, **147.919** deeltijds. Het arbeidsregime van de overige jobs wordt omschreven als 'speciaal' (bv. interimjobs en seizoensarbeid) of als onbepaald. *Grafiek 11.10* geeft aan dat er een samenhang is tussen deze twee kenmerken; vrouwen zijn oververtegenwoordigd bij de deeltijdse banen.

De gegevens van RSZ laten verder toe een indeling te maken naar vestigingsgrootte. We onderscheiden in *grafiek 11.11* vestigingen met minder dan 10 werknemers, van 10 tot 49 werknemers, van 50 tot 199 werknemers en 200 of meer werknemers. De eerste staaf telt het aandeel vestigingen in een bepaalde categorie, de tweede geeft het aandeel jobs in deze vestigingen.

Grafiek 11.12 toont de relatieve verdeling over de verschillende hoofdsectoren: de land- en mijnbouw, industrie, bouw, commerciële diensten en niet-commerciële diensten voor **West-Vlaanderen** en vergelijkingsgebieden.

Grafiek 11.10 | Arbeidsregime, % t.o.v. loontrekkende tewerkstelling naar geslacht in West-Vlaanderen (2022)

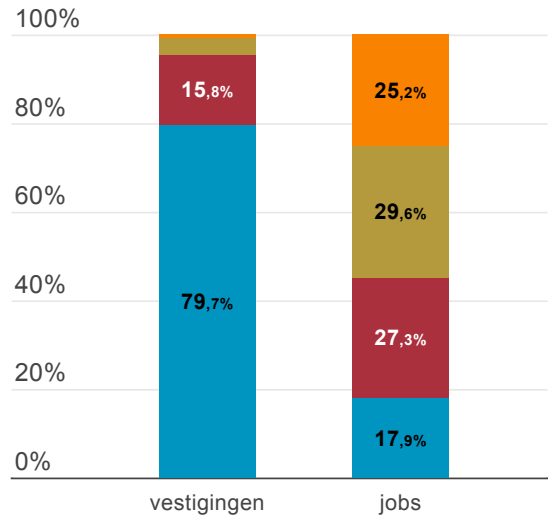

■ voltijds ■ deeltijds ■ speciaal ■ onbepaald

Bron: RSZ | provincies.incijfers.be

Grafiek 11.11 | Vestigingen en loontrekkende tewerkstelling naar vestigingsgrootte in West-Vlaanderen, % t.o.v. totaal (2022)

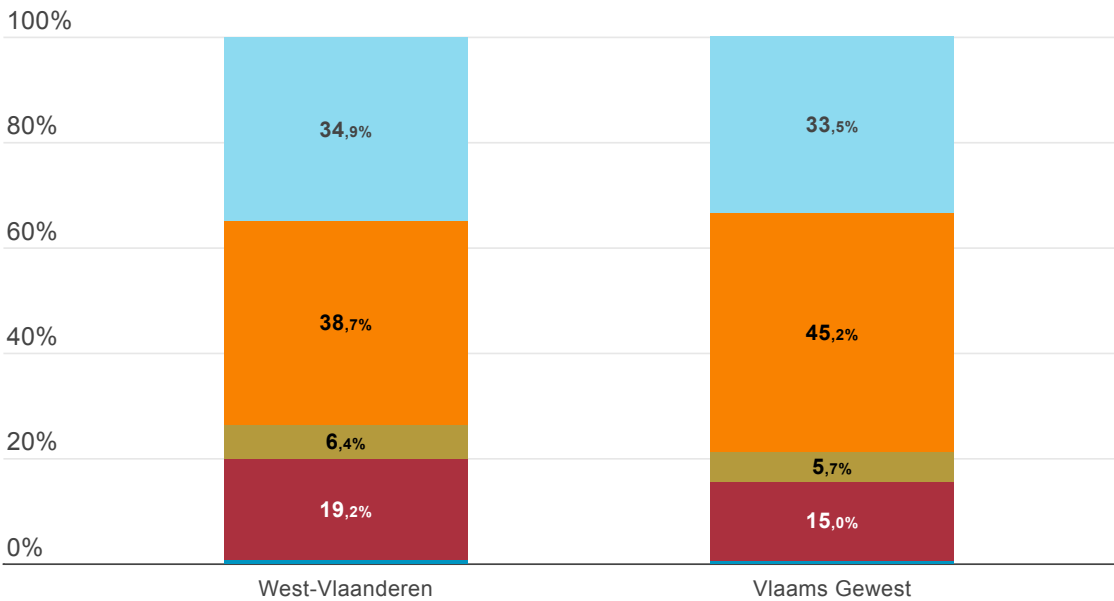

■ minder dan 10 werknemers ■ 10-49 werknemers
 ■ 50-199 werknemers ■ 200 en meer werknemers

Bron: RSZ | provincies.incijfers.be

Grafiek 11.12 | Loontrekkende tewerkstelling naar hoofdsector, % t.o.v. totaal jobs (2022)

■ Land- en mijnbouw ■ Industrie ■ Bouw ■ Commerciële diensten ■ Niet-commerciële diensten
 ■ Onbekend

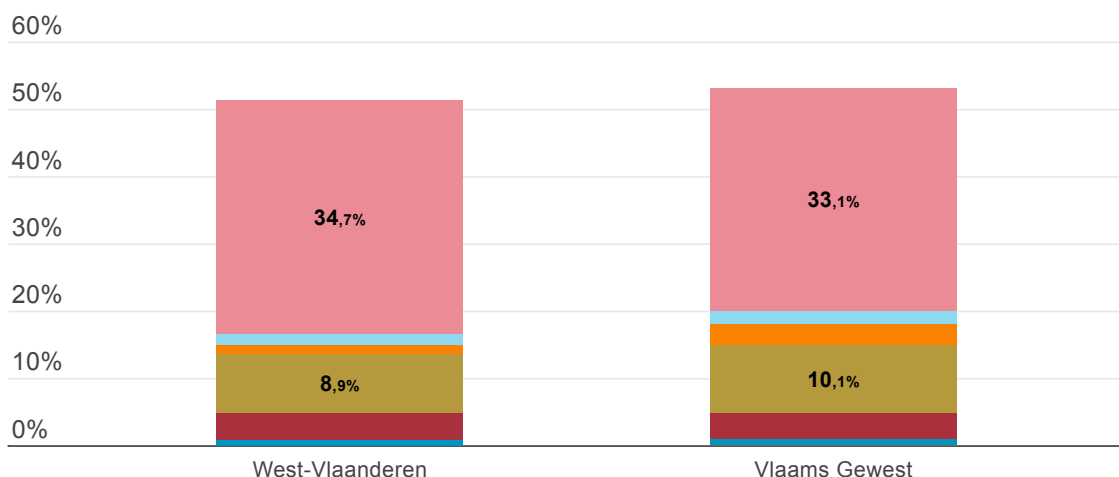
Bron: RSZ | provincies.incijfers.be

Eurostat gebruikt de NACE-indeling ook om tewerkstelling in te delen naar intensiteit van technologie en kennis. In 2022 zijn in **West-Vlaanderen 20.941** jobs ingedeeld bij de (medium) hoogtechnologische industrie en **204.681** jobs bij de kennisintensieve dienstensector. Een gedetailleerdere indeling en het aandeel binnen de volledige werkgelegenheid vind je in *grafiek 11.13*. Een categorie die doorgaans zeer

sterk vertegenwoordigd is in deze indeling zijn de 'andere kennisintensieve diensten'. Deze omvat dan ook onder meer de sectoren openbaar bestuur, onderwijs en menselijke gezondheidszorg.

Grafiek 11.13 | Jobs in (medium) hoogtechnologische industrie of kennisintensieve diensten, % t.o.v. totaal jobs (2022)

■ Hoogtechnologische industrie
 ■ Medium hoogtechnologische industrie
 ■ Kennisintensieve marktdiensten
■ Kennisintensieve hoogtechnologische diensten
 ■ Kennisintensieve financiële diensten
■ Andere kennisintensieve diensten

Bron: RSZ | provincies.incijfers.be

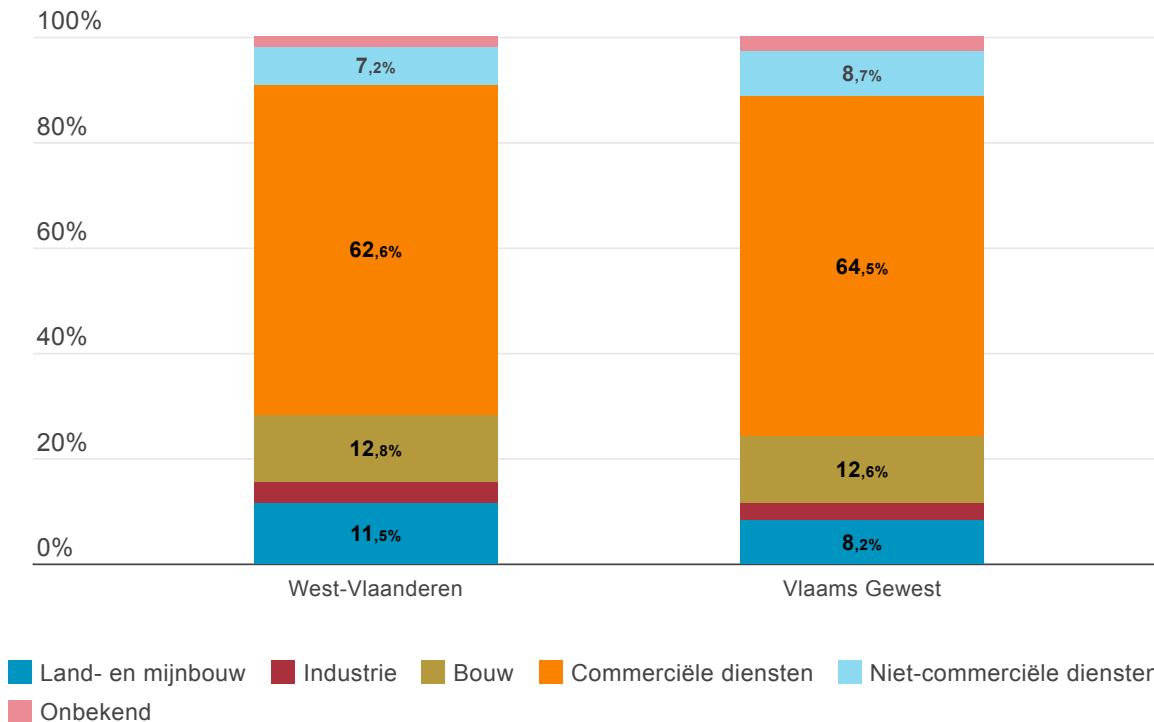

11.2.1.2 Zelfstandigen

West-Vlaanderen telt **153.650** personen die als zelfstandige of helper (hierna steeds samen omschreven als 'zelfstandigen') geregistreerd zijn bij de RSVZ. **98.614** onder hen zijn zelfstandigen in hoofdbezigheid. Daarnaast zijn er **36.612** die een zelfstandige activiteit als nevenbezigheid combineren met een job in loondienst en **18.424** zelfstandigen actief na pensioen. **61.484** van de zelfstandigen in hoofdbezigheid zijn mannen, **37.130** vrouwen.

Net als de RSZ voor de jobs in loondienst, deelt ook de RSVZ de zelfstandigen in volgens hun voornaamste economische activiteit. Hiervoor wordt dezelfde NACE-indeling gebruikt. In de databank vind je gegevens die de zelfstandigen indelen tot op het niveau van 88 'afdelingen' of 'nace 2 digits'. Voor de zelfstandigen in hoofdbezigheid toont *grafiek 11.14* het relatieve belang van de 5 hoofdsectoren (land- en mijnbouw, industrie, bouw, commerciële en niet-commerciële diensten) voor de gekozen gebieden.

Grafiek 11.14 | Zelfstandigen in hoofdbezigheid naar hoofdsector, % t.o.v. totaal zelfstandigen in hoofdbezigheid (2022)

Bron: RSVZ | provincies.incijfers.be

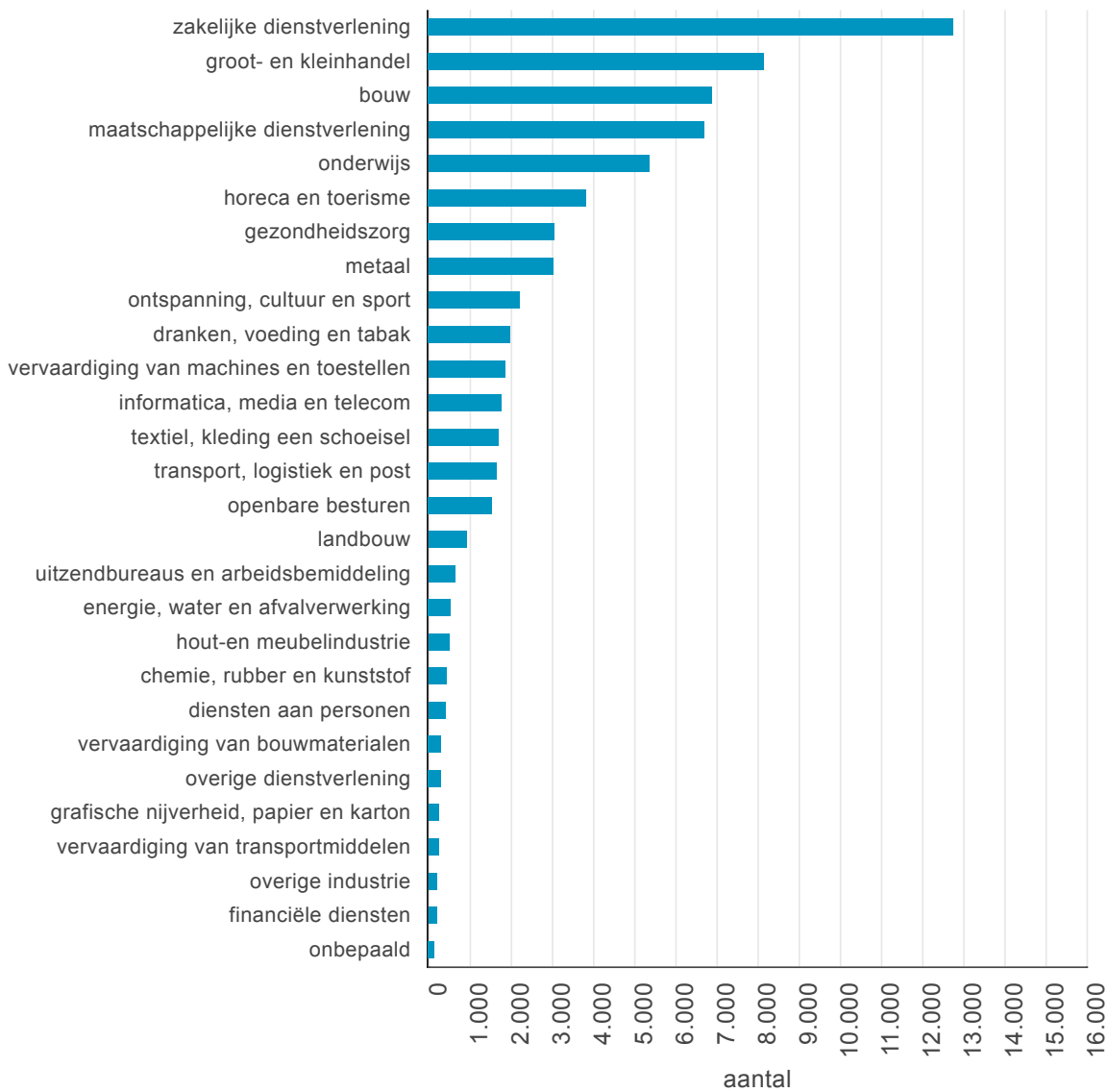

11.2.2 Vacatures en krapte op de arbeidsmarkt

Om de situatie van de vraagzijde van de arbeidsmarkt weer te geven, rapporteert de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) over de vacatures. Dit zijn niet alle vacatures, maar de vacatures uit het normaal economisch circuit die rechtstreeks bij de VDAB gemeld worden. Vacatures voor uitzendopdrachten worden hierbij niet opgenomen. We onderscheiden twee verschillende indicatoren: enerzijds de ontvangen vacatures, anderzijds de openstaande vacatures.

De *ontvangen vacatures* vormen de optelsom van alle vacatures die doorheen het jaar bij de VDAB werden gemeld. Voor **West-Vlaanderen** ontving de VDAB in de loop van 2022 **67.718** vacatures. Een vacature wordt echter niet steeds dadelijk ingevuld. De indicator *openstaande vacatures* telt de vacatures die bij het begin van het jaar nog niet afgehandeld zijn en dus nog openstaan. Bij het begin van 2023 waren **13.508** vacatures nog niet ingevuld. Zowel de ontvangen als de openstaande vacatures kunnen ingedeeld worden naar het gevraagde opleidingsniveau, de gevraagde ervaring en sector. *Grafiek 11.15* telt het aantal ontvangen vacatures doorheen het jaar naar sector.

Grafiek 11.15 | Ontvangen vacatures naar sector in West-Vlaanderen, aantal (2022)

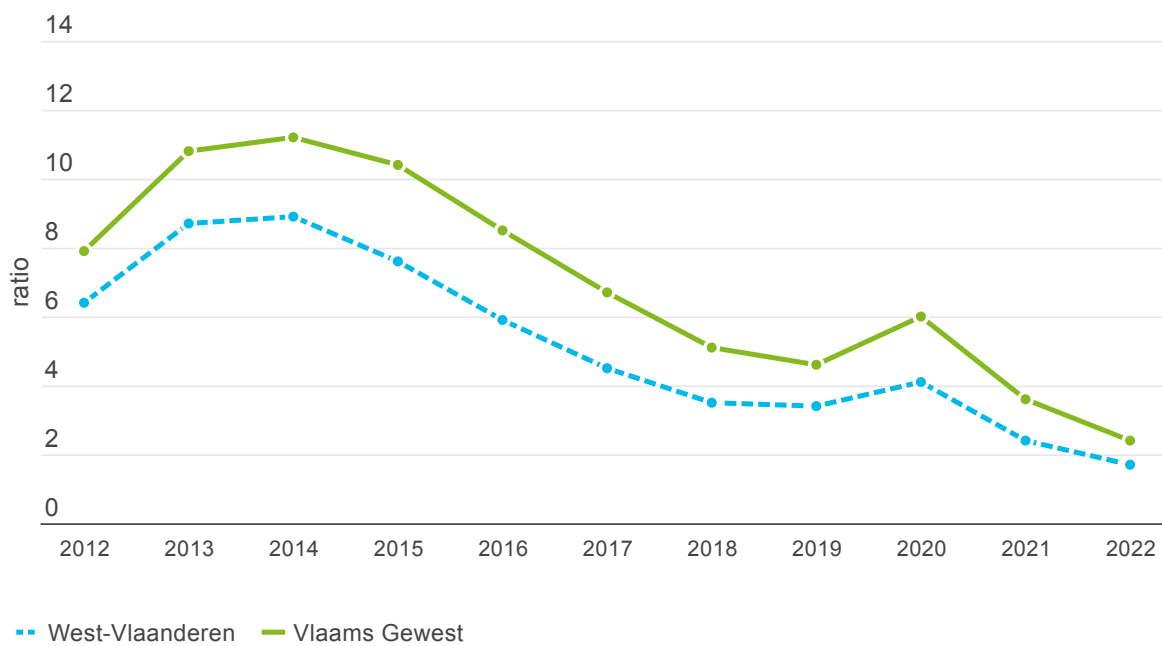

Bron: VDAB | provincies.incijfers.be

De afgelopen jaren werd met regelmaat gewaarschuwd voor een krappere wordende arbeidsmarkt. Een maatstaf om die krapte uit te drukken is de *spanningsratio*: die geeft het aantal werkzoekenden zonder werk ten opzichte van het aantal openstaande vacatures. Wanneer deze ratio daalt, neemt de krapte op de arbeidsmarkt toe. *Grafiek 11.16* geeft de evolutie van deze ratio weer voor de periode van **2012** tot **2022**.

Grafiek 11.16 | Evolutie van de spanningsratio (2012-2022)

Bron: VDAB | provincies.incijfers.be

Meer data in verband met het thema werken zijn terug te vinden in het [rapport arbeidsmarkt](#).

Voetnoot

Om terug te keren naar de tekst waar de voetnoot bij hoort, klik op het nummer van die voetnoot.

1. Een z-score geeft weer hoeveel standaardafwijkingen de waarde van een gebied afwijkt van de waarde in het vergelijkingsgebied. Een standaardafwijking is een maat voor hoeveel een willekeurig gebied doorgaans afwijkt van 'de standaard' (het gemiddelde). Er is dus een minder grote absolute afwijking van het gemiddelde nodig wanneer alle gebieden gelijkaardige cijfers hebben, dan wanneer de cijfers van de gebieden ver uit elkaar liggen.

De inkleuring volgt steeds deze schaalverdeling:

- z-score kleiner dan -1,50: veel lager dan het vergelijkingsgebied (donkerblauw)
- z-score van -1,50 tot -0,50: lager dan het vergelijkingsgebied (blauw)
- z-score van -0,50 tot 0,50: gemiddeld (grijs)
- z-score van 0,50 tot 1,50: hoger dan het vergelijkingsgebied (oranje)
- z-score hoger dan 1,50: veel hoger dan het vergelijkingsgebied (donkeroranje)